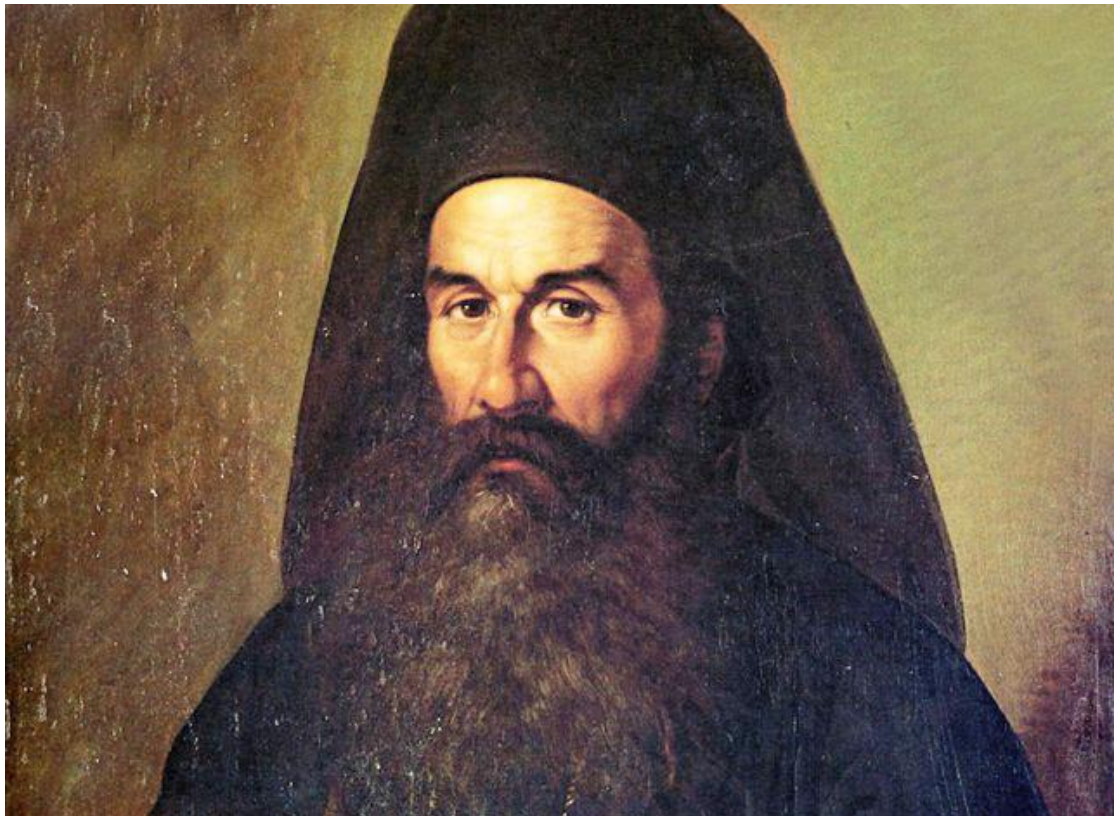


Βοστίτσα: Η ιστορική «μονομαχία» Παλαιών Πατρών Γερμανού και Παπαφλέσσα



Βρισκόμαστε στα τέλη Ιανουαρίου 1820, στη Βοστίτσα, σημερινό Αίγιο. Η πρώτη ημέρα της Συνέλευσης της Βοστίτσας, μεταξύ του απεσταλμένου του Αλέξανδρου Υψηλάντη, Παπαφλέσσα και των προκρίτων της Πελοποννήσου, με αντικείμενο την έναρξη της επανάστασης των Ελλήνων κατά του οθωμανικού ζυγού, κύλησε όπως αναμενόταν. Γεμάτη ειρωνείες και καγχασμούς, από πλευράς προκρίτων, σε κάθε λεγόμενο του Παπαφλέσσα.

Η συνέχεια, όπως αφηγείται ο Σπύρος Μελάς στο «ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ» της 8ης Σεπτεμβρίου 1930, θα έφερνε πολύ μεγαλύτερη ένταση.

ΜΕΤΑ ΤΑ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ

.....
.....

ΔΙΚΑΙΟΣ

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ,

Ο ΠΥΡΠΟΛΗΤΗΣ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

«ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ», 8.9.1930

«Το σχέδιο της μάχης, από τον Παλαιών Πατρών καταστρωμένο, που τη διεύθυνε, ήταν ν' αποδείξουν πρώτα ότι κι αν ακόμα η γνώμες του Υψηλάντη κι η απόφασι, ν' αρχίση από την Πελοπόννησο, ήταν πράγματα μετρημένα και ορθά, πάλι ο Δικαίος δεν ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος να βάλη σε πράξι το έργο και ότι οι οδηγίες του δεν ήτανε δυνατό να συζητηθούν σοβαρά.

»Έπειτα θα 'ρχόντουσαν, σ' άλλη συνεδρίασι, να χτυπήσουν αυτές της γνώμες του Υψηλάντη ως αστήρικτες».

Ημέρα 2η

Η θύελλα αντιδράσεων των προεστών ξεκίνησε από τις πρώτες κιάλας γραμμές της επιστολής του Αλέξανδρου Υψηλάντη, σύμφωνα με τις οποίες, ο κάθε πρόκριτος έπρεπε να «οργανώση επαναστατικά και ετοιμάση στρατιωτικά την επαρχία του, με γραπτή εγγύησι για το έργο»

Η εισήγησι του Υψηλάντη απορρίφθηκε ομόφωνα και με «περιφρονητικήν ιλαρότητα προσπάθησαν ν' αποδείξουν στον Παπαφλέσσα ότι δεν είχε μελετήση διόλου την κατάστασι, για να φαντάζεται δυνατή την οργάνωσι των επαρχιών, χωρίς ίχνος μέσων. (...) Ήταν εύκολο να βρεθούν άνθρωποι να οργανώσουν εικοσιπέντε χιλιάδες στρατό, κάτω από τη μύτη των Τούρκων; Και τι στρατός θάταν αυτός χωρίς όπλα, κανόνια, μπαρούτι;»

Όλες οι απαντήσεις και τα επιχειρήματα του Παπαφλέσσα, που ακόμα ο λόγος του παρέμενε και ψύχραιμος και μακριά από τις υπερβολές και αναλήθειες στις οποίες συχνά κατέφευγε, σκεπάζονταν κάτω από τα γέλια και τις ειρωνίες των προκρίτων.

Όμως ο Παπαφλέσσας δεν είχε πει την τελευταία κουβέντα.

Ημέρα 3η

Την τρίτη ημέρα της Συνέλευσης της Βοστίτσας οι πρόκριτοι έθεσαν έντονα το ζήτημα της μη συμμετοχής της Ρωσίας στον Αγώνα των Ελλήνων.

«Γιατί ο Υψηλάντης στις νέες του εντολές δεν κάνει κανένα λόγο για ρωσική βοήθεια, ενώ σε προηγούμενη εγκύκλιο τούς έλεγε ρητώς ότι θα την έχουν;»

Έγινε μεγάλη συζήτηση για τη φράση του Υψηλάντη σε αυτήν τη νέα επιστολή πως «Εζητήθη όθεν έδει η δέουσα βοήθεια και εχορηγήθη αφθόνως», για ποιο λόγο λοιπόν τους ζητούσαν να ενεργήσουν μόνοι τους;

Ο Παπαφλέσσας «ήξερε ότι ο αρχηγός εννοούσε ότι είχε ζητηθή η σύμπραξι της Μεγάλης Εκκλησίας για της εισφορές υπέρ του αγώνα και ότι είχε πράγματι δοθή», όμως προτίμησε να αποκρύψει την αληθινή ερμηνεία.

«Τους λέω την αλήθεια μα προτιμούν το παραμύθι» σκέφτηκε, «και γύρισε διά μιάς το φύλλο. Ως αυτή τη στιγμή δεν είχε μεταχειριστή καμμιά υπερβολή. Μα βλέποντας την αδυναμία των προκρίτων, αποφασίζει να τους φερθή όπως στον όχλο. Τώρα γίνεται χείμαρρος ακράτητος: Ο ίδιος ο Τσάρος είναι κεφαλή του αγώνα. Αυτός εξουσιοδότησε τον Υψηλάντη να πάρη την αρχή».



Τσάρος Αλέξανδρος Α΄ της Ρωσίας

Ο Παπαφλέσσας, φλογερός στο λόγο του, προχωρά σε μία σειρά από ανυπόστατους ισχυρισμούς που έχουν αρχίσει να πείθουν μια μερίδα προκρίτων.

Τότε μπαίνει στη «μάχη» το βαρύ τους πυροβολικό. Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός και ο Ανδρέας Ζαΐμης, που ξεκίνησε πρώτος:

– Όσα είπε ο αρχιμανδρίτης Δικαίος είνε άστατα, απελπισμένα στασιαστικά, ιδιοτελή και σχεδόν μπερμπάντικα. Αν βάζαμε βάσι σε τέτοια πράγματα, θα παίρναμε χωρίς άλλο το έθνος στο λαιμό μας και θάπεφτε στο κεφάλι μας το αιώνιο ανάθεμα. (...) Απ' όσα είπε τίποτα δεν είνε θετικό και σίγουρο για ένα έργό τόσο μεγάλο και δύσκολο»

«Ο Γερμανός σηκώθηκε, κρατώντας ένα χαρτάκι: Αρχιμανδρίτα Δικαίε, είπε στο συνειθισμένο, υπεροπτικό και κοροϊδευτικό τόνο: Η συνέλευσι δεν ζητεί από σένα λόγους παχείς, αλλ' αποκρίσεις συντόμους και θετικές προς τας ερωτήσεις, όπου έχω την εντολήν να θέσω»

Ο δύο άνδρες λογομαχούν. Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ζητά εγγυήσεις ότι με την έναρξη της Επανάστασης συμφωνεί ολόκληρο το Εθνος. Ο Παπαφλέσσας δεν μπορεί να δώσει τέτοιες εγγυήσεις. Αλλά δεν τα χάνει. Η μάχη συνεχίζεται.

«Οι λαοί μας είνε όχι μάλλον άπειροι της οπλοφορίας, αλλά και άοπλοι, δυστυχώς, επομένως, πάρα πολύ ολίγοι είνε εκείνοι, οίτινες έχουν οπωσουν την πείραν του πολεμείν», υποστηρίζει ο Παλαιών Πατρών Γερμανός.

Ο Παπαφλέσσας αφού μιλά με πύρινα λόγια για τους κλέφτες και τους Σουλιώτες λέει στον κληρικό.

– Αν οι λαοί δεν οπλοφορήσουν, δέσποτα, Γερμανέ, πώς θα μάθουν να γεμίζουν τα όπλα; Και αν δεν πολεμήσουν πώς θα λάβουν πείραν πολεμικήν; Και αν δεν γίνουν στρατοί και πόλεμοι πώς θα γίνουν στρατηγοί; Αν καρτεράτε ο ραγιάς να βγη πολεμικός, από τον ύπνο της δουλείας, να πήτε καλλίτερα και φανερά πώς δεν στέργετε την ελευθερία, ούτε τον αγώνα εις τ' όνομά της!».

Τα λόγια αυτά του Παπαφλέσσα προκάλεσαν την οργή του Παλαιών Πατρών Γερμανού. Η απάντηση του έμεινε στην Ιστορία:

– Γνωρίζω το αίτιον της βίας σου! Άρπαξ, απατεών και εξωλέστατος ως είσαι, ωθείς τα πράγματα εις ταραχήν προσμένων να πλουτίσης από λάφυρα.

» Ο Δικαίος κάνει να ορμήση. Οι άνθρωποί του φέρνουν το χέρι τους στα όπλα. Συγκρατείται. Τους απομακρύνει. Οι πρόκριτοι έχουν πέση στη μέση.

– Στις βρισιές σου δεν θ' αποκριθώ, λέει αργά και ήσυχα ο Δικαίος. Μα μην πιστέψης πως δεν ξέρω γιατί δε θέλετε ν' ακούσετε και να πιστέψετε.

Δεν είνε πόνος για το έθνος, μα για το τομάρι σας και την κατάστασί σας. Γιατί το ξέρετε καλά πως χωρίς δικά μας άρματα η ρωσική βοήθεια όσο μεγάλη κι αν ήταν δεν θα μας ωφελούσε τίποτα.

Και ποιοι θέλετε ν' αρματωθούν και να ριχτούνε στον αγώνα πρώτοι, αν όχι εμείς; (...) Την ώρα τούτη ο Μωρηάς μονάχα είνε ελαφρωμένος»

Αποχωρώντας ο Παπαφλέσσας διεμήνυσε ότι θα έκανε μόνος του επανάσταση με όσους άνδρες μπορούσε να μαζέψει, «και τότε όποιον πιάσουν χωρίς όπλα Τούρκοι ας τον σκοτώσουν».



Παλαιών Πατρών Γερμανός

Ημέρα 4η

Οι πρόκριτοι, παγωμένοι από την τροπή που πήρε η συζήτηση, το βράδυ εκείνο της 3ης ημέρας προσπάθησαν να μαλακώσουν τον Παπαφλέσσα.

Είχε καταφέρει όχι μόνο να τους τρομάξει αλλά και να αντιληφθούν πως «από φόβο μην εκτεθούν πολύ στα μάτια των Τούρκων είχαν σπρώξει το παιγνίδι τους στην άλλη άκρη: Να εκτεθούν, μπροστά έθνος, ότι δε θέλουν διόλου την επανάσταση και την ελευθερία του. Και αντίληψι τέτοια ούτε στο πνεύμα τους ήταν ούτε ήθελαν να σχηματισθή και να διαδοθή στο λαό για τη στάσι τους»

Έτσι οι πρόκριτοι θέλησαν να συμβιβαστούν. Την τέταρτη και τελευταία ημέρα της Συνέλευσης της Βοστίτσας, σε πολύ πιο φιλικό (έστω επιφανειακά) κλίμα κατέληξαν σε μία σειρά από αποφάσεις.

Οι πρόκριτοι θα αναζητούσαν με κάθε τρόπο επιβεβαίωση για όσα είχε ισχυριστεί ο Παπαφλέσσας σε σχέση με την στάση της Ρωσίας ή τη δυνατότητα να χτυπηθεί ο οθωμανικός στόλος στην ίδια την Κωνσταντινούπολη.

Από την άλλη όμως πλευρά, ο Παπαφλέσσας είχε καταφέρει να τους «σύρει» σε μια πολύ πιο συγκεκριμένη διαδικασία προετοιμασίας για την Επανάσταση, «αποσπώντας» τους ήδη τη συναίνεση για άμεση οικονομική ενίσχυση του Αγώνα.

«Κάτω από την πίεση τέτοιας ψυχολογίας πριν η συνεδρίαση τελειώσει, ενέργησαν εράνους. Ο Παλαιών Πατρών έδωσε χίλια κολονάτα, ο Ζαΐμης τρεις χιλιάδες γρόσια και υποσχέθηκε άλλες επτά χιλιάδες, ο Χριστιανουπόλεως οκτώ χιλιάδες κοκ.

»Επι πλέον η συνέλευσι έδωσε διαταγή στον Ιερόθεο Μεγαλοσπηλαιώτη να γυρίση όλους τους εταίρους του Μωρηά και να τους υποχρεώσει να καταθέσουν όχι μόνο τα ποσά που είχαν υποσχεθή στ' αφιερωματικά τους γράμματα, όταν έγιναν φιλικοί, αλλά και ό,τι ακόμα μπορούσε ο καθένας»

Η κίνηση των προκρίτων είχε ως σκοπό να εμποδίσουν τον Παπαφλέσσα από τη δυνατότητα να εισπράξει αυτός χρήματα. Λίγο όμως τον ενδιέφερε. Τον μεγάλο του στόχο τον είχε πετύχει.

«Ο Δικαίος έφυγε από το Αίγιο νύχτα με στερεωμένη παρά ποτέ την απόφασι να κινήση επανάστασι μέσα στο Μωρηά. Ήθελαν δεν ήθελαν, τους προκρίτους τούς είχε πια μισοβάλη στο σακκί»